

СОДРЖИНА

1. ОПШТИ НАВОДИ.....	3
1. ОПШТИ НАВОДИ.....	3
1. ОПШТИ НАВОДИ.....	3
1.1. КОРИСТЕНИ кРАТЕНКИ.....	3
1.2. Безопасна експлоатација на ФА. ЗАШТИТА на околината.....	3
1.2.1 Правила за монтажа и безопасна експлоатација на ФА.....	3
1.2.2. Правила за заштита на околината.....	3
1.3. Запознавање со ФА.....	4
1.3.1. Надворешен вид. Составни делови.....	4
1.3.2. Татстатура. Општ вид и опис на одделните тастери.....	5
1.3.3. Дисплеј.....	5
1.3.4. Принтер.....	5
1.3.5. Оперативна меморија.....	5
1.3.6. Фискална меморија.....	5
1.3.7. Контролна лента на електронски носител (ЕКТ).....	6
1.3.8. Даночен терминал.....	6
1.4. Функционални можности на ФА.....	6
1.5. Интерфејсни можности.....	6
1.5.1. Работа со електронска вага.....	6
1.5.2. Работа со надворешен клиентски дисплеј.....	7
1.5.3. Работа со баркод скенер.....	7
1.5.4. Врска со компјутер.....	7
1.5.5. Фиока за пари.....	7
1.6. Напојување на ФА.....	7
1.6.1. Напојување од електричната мрежа.....	7
1.6.2. Напојување од вградените акумулатори. Полнење на акумулаторите.....	7
1.7. ПОТРОШНИ МАТЕРИЈАЛИ за работа на ФА и НИВНА Замена.....	8
1.7.1. Замена (ставање) на хартиени ленти.....	8
1.8. Како да се КОРИСТИ ова УПАТСТВО.....	8
1.9. Инсталирање и ПУШТАЊЕ во експлоатација на ФА.....	8
1.10. Видови документи издавани од ФА.....	9
1.11. Достап до режимите на работа на ФА.....	9
2. ПРОГРАМИРАЊЕ.....	11
2. ПРОГРАМИРАЊЕ.....	11
2. ПРОГРАМИРАЊЕ.....	11
2.1. СМисОп на Програмирањето. Основни принципи.....	11
2.1.1. Подрежими на Програмирање.....	11
2.1.2. Функционални тастери.....	11
2.1.3. Програмирање на нумерички вредности.....	12
2.1.4. Програмирање на параметри.....	12
2.1.5. Програмирање на симболи (имиња).....	12
2.1.5.1. Програмирање на имиња преку GSM татстатура.....	12
2.2. Програмирање на Општи параметри и величини [Подрезим 1].....	13
2.2.1. Општи параметри на ФА.....	13
2.2.2. Системски параметри на ФА.....	15
2.3. Програмирање на плаќања, име и курс на валута [Подрезим 2].....	16
2.4. Програмирање на даночни групи [Подрезим 3].....	17
2.5. Програмирање на оддели [Подрезим 4].....	17
2.6. Програмирање на Артикли [Подрезим 5].....	19
2.6.1. Програмирање на баркод за артикал со помош на скенер.....	21
2.7. Програмирање на оператори. [Подрезим 6].....	21
2.7.1. Програмирање лозинка на оператор со помош на баркод скенер.....	21
2.8. Работа со компјутер во режим на Програмирање и отчитување [Подрезим 7].....	22
2.9. Тестови на ФА. Лозинки за достап [Подрезим 8].....	22
2.10. Подесување на комуникациони параметри [Подрезим 9].....	23
2.10.1 Брзина на комуникација.....	24
2.10.2 Протокол на електронска вага.....	24
2.10.3 Протокол на надворешен дисплеј.....	24
2.11. ПОДЕСУВАЊЕ на дата и час.....	24
3. РЕЖИМ “ПРОДАЖБИ”.....	26
3. РЕЖИМ “ПРОДАЖБИ”.....	26
3. РЕЖИМ “ПРОДАЖБИ”.....	26
3.1. Достап до режимот. Функционални тастери.....	26
3.2. Основни принципи за работа во режим “Продажби”. Ограничувања и забрани.....	28
3.3. Примери – РЕДОСЛЕД НА тастери.....	28
3.3.1. Регистрирање на продажби од оддел.....	28
3.3.2. Регистрирање на продажби на артикли.....	29
3.3.3. Продажба на артикли со помош на баркод скенер.....	30
3.3.4. Продажба на Артикли преку рачно внесување на баркод (номенклатурен број).....	30
3.3.5. Продажби со множење.....	31
3.3.6. Продажби со множење при работа со електронска вага.....	31
3.3.7. Пресметка и печатење на меѓусума.....	32

3.3.8. Регистрирање на процентни попусти и зголемувања.....	32
3.3.9. Регистрирање на вредносни попусти и зголемувања.....	32
3.3.10. Регистрирање на попусти и зголемувања на меѓусума.....	32
3.3.11. Плаќање во готово без пресметка на курсур.....	33
3.3.12. Дополнителни видови плаќање. Мешано плаќање. Пресметување на курсур.....	33
3.3.13. Работа со валута. Пресметка на суми. Плаќање. Избор на курсур.....	34
3.3.14. Издавање на "СТОРНО" сметка.....	35
3.3.15. Службено внесување и изнесување на суми.....	35
3.4. Примери – сметки.....	36
4. ОТЧИТУВАЊЕ НА ФИСКАЛНИОТ АПАРАТ.....	37
4. ОТЧИТУВАЊЕ НА ФИСКАЛНИОТ АПАРАТ.....	37
4. ОТЧИТУВАЊЕ НА ФИСКАЛНИОТ АПАРАТ.....	37
4.1. Избор на режим.....	37
4.2. Дневен финансов извештај на ФА.....	37
4.3. Извештај по Оддели.....	38
4.4. Извештај ПО Артикли. Прегледи по Артикли.....	38
4.4.1. Извештај по артикли во режим "Извештај Z".....	38
4.4.2. Прегледи по артикли во режим "Извештај X".....	38
4.5. Извештај ПО Оператори. Прегледи по Оператори.....	38
4.5.1. Извештај по оператори во режим "Извештај Z".....	38
4.5.2. Прегледи по оператори во режим "Извештај X".....	38
4.6. Примерни Извештаи.....	38
4.7. Извештаи ОД Контролната лента (ЕКТ).....	38
4.7.1. Општа информација.....	38
4.7.2. Примерно печатење на извештај од ЕКТ.....	39
5. ИЗВЕШТАИ ОД ФИСКАЛНАТА МЕМОРИЈА.....	42
5. ИЗВЕШТАИ ОД ФИСКАЛНАТА МЕМОРИЈА.....	42
5. ИЗВЕШТАИ ОД ФИСКАЛНАТА МЕМОРИЈА.....	42
5.1. Избор на режим.....	42
5.2. Задолжителни Извештаи ОД ФМ.....	42
5.2.1. Извештај на ФМ по зададени начална и крајна дата.....	42
5.2.2. Извештај на ФМ по зададени почетен и краен блок.....	43
5.3. Службени Извештаи ОД ФМ.....	44
4.9. Извештаи ОД Контролната лента (ЕКТ).....	45
4.9.1. Општа информација.....	45
4.9.2. Пример за печатење на извештај од ЕКТ.....	45
6. ХАВАРИСКИ СИТУАЦИИ ПРИ РАБОТА со ФА.....	48
6. ХАВАРИСКИ СИТУАЦИИ ПРИ РАБОТА со ФА.....	48
6. ХАВАРИСКИ СИТУАЦИИ ПРИ РАБОТА со ФА.....	48
6.1. Грешка во оперативната меморија на ФА "НУЛИРАН РАМ".....	48
6.2. Грешки во фискалната меморија на ФА.....	48
7. ГРЕШКИ И БЛОКИРАЊА ПРИ РАБОТА со ФА.....	49
7. ГРЕШКИ И БЛОКИРАЊА ПРИ РАБОТА со ФА.....	49
7. ГРЕШКИ И БЛОКИРАЊА ПРИ РАБОТА со ФА.....	49
7.1. Пораки испишувани на дисплејот на ФА.....	49
7.2. Пораки за грешки и блокирања, печатени на принтерот.....	50
7.3. Блокирања при Програмирање.....	51

1. ОПШТИ НАВОДИ

Овој документ е предназначен да го запознае корисникот на фискалниот апарат со можностите, како и со правилата за безопасна експлоатација. Упатството содржи неопходни информации за Програмирање, Регистрирање на продажби и отчитување на уредот.

1.1. КОРИСТЕНИ КРАТЕНКИ

ФА	- Електронска каса со фискална меморија (Фискален Апарат)
ФМ	- Фискална меморија
ЕКТ	- Електронски Контролен Траг

1.2. БЕЗОПАСНА ЕКСПЛОАТАЦИЈА НА ФА. ЗАШТИТА НА ОКОЛИНАТА

1.2.1 Правила за монтажа и безопасна експлоатација на ФА

- Не инсталирајте го ФА близу до извори на вода и не го мокрете со вода или други течности. Не инсталирајте го ФА на нестабилни површини, за да се избегне паѓање. Не инсталирајте го ФА близу до извори на топлина. Избегнувајте инсталирање на ФА на вибрирачки површини или површини кои пренесуваат вибрации.
- Напојувањето на ФА да е од ел. контакти со 220V напон и фреквенција од 50Hz. За Напојување на ФА користете само ел. контакти, кои што одговараат на стандардите. Ако контактот не одговара на барањата, повикајте стручно лице. Ако користите продолжен кабел, тој треба да одговара на истиот стандард. Не вклучувајте во истиот продолжен кабел електромотори, грејни тела и други големи потрошувачи. Не користете дефектен кабел на ФА и не ставајте го кабелот на места, каде што може да биде притиснат или згазнат.
- Вклучувајте и исклучувајте го ФА од електричната мрежа со помош на копчето на ФА.
- Не манипулирајте со внатрешноста на ФА со метални предмети поради опасност од струен удар.
- При мesteње на хартија не ја допирајте термоглавата на печатачот. Тоа може да доведе до трајно оштетување или до неправилна работа на уредот.
- Исклучувајте го ФА од електричната мрежа пред да го чистите и не користете агресивни препарати.
- Не пробувајте да го сервисирате ФА сами. Во случај на проблем обратете се на сервис.
- Исклучете го ФА од мрежата и обратете се на сервис во следните случаи: ако кабелот на ФА е оштетен; ако ФА е полиен со течност; при механичка повреда на ФА; ако ФА не функционира нормално.

1.2.2. Правила за заштита на околината

- Етикетата која претставува прешкртана корпа за ѓубре, која што можете да ја видите на вашиот продукт, означува дека овој продукт не треба да се фрла заедно со обичните домаќински отпадоци. За заштита од евентуални штети на околината или човечкото здравје, Ве молиме, одделете го овој продукт од останатите отпадоци, за да се гарантира дека тој ќе биде рециклиран на еколошки начин. За повеќе информации за местата за собирање на вакви отпадоци, сврзете се со локалните власти или со фирмата од која сте го купиле овој продукт.

1.3. ЗАПОЗНАВАЊЕ СО ФА

Стационарните касови апарати се фискални уреди, наменети за регистрирање на извршените продажби во различни видови трговски објекти. ФА имаат удобна татстатура и вградени дворедни дисплеи за операторот и клиентот, што овозможува јасно и правилно внесување на информацијата преку татстатурата.

Вградениот принтер обезбедува издавање на јасни и читливи документи за секоја операција (продажба, сторно, извештај, внесување/изнесување на суми и т.н.) и “Easy Load” систем за лесно ставање на хартијата во принтерот.

ФА работат со контролна лента на електронски носител, што овозможува чување на копии на голем број документи, кои што можат да бидат испечатени по потреба.

Сите модели имаат **вграден Даночен терминал** за остварување на оддалечена врска со серверот на УЈП.

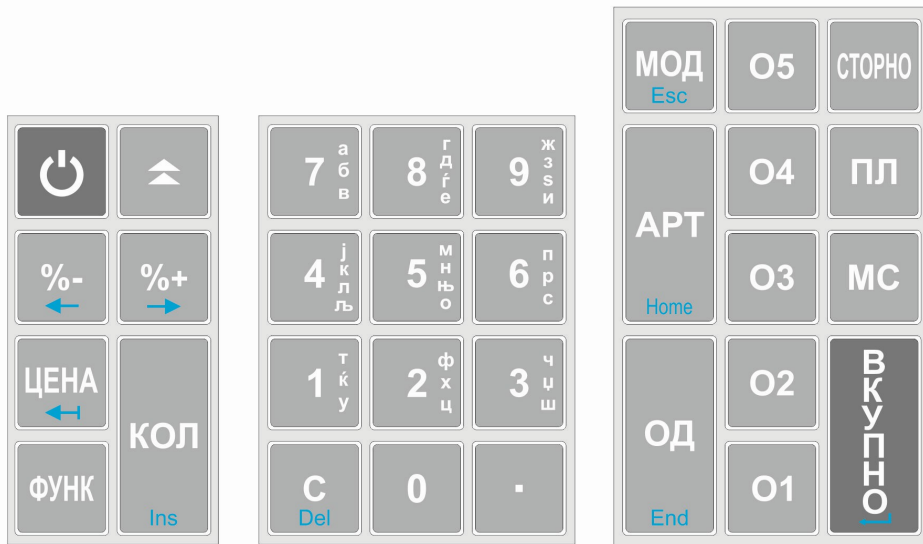
1.3.1. Надворешен вид. Составни делови

Опис:

- Татстатура;
- ▣ Капак на принтерот;
- ◀ Клиентски дисплеј;
- ▶ Дисплеј за операторот;
- ▲ Интерфејси - за врска со компјутер, баркод скенер и вага (дисплеј);

1.3.2. Татстатура. Општ вид и опис на одделните тастери

Татстатурата на ФА се состои од 31 тастер , условно разделени на неколку групи:

Нумерички тастери: од **1** до **9** вклучително **0** и **.** - служат за внесување на нумерички знаци во ФА;

Тастери за регистрирање на продажби: **01**- **05** и **0Д** за оддели и **АРТ** за артикли;

Функционални тастери: Сите останати, кои реализираат специфични операции со ФА. Објаснети се подетално подолу.

1.3.3. Дисплеј

ФА има два алфанумерички дисплеи за операторот и клиентот, кои овозможуваат визуелно контролирање на работата со ФА. Заради прегледност операторскиот дисплеј е двореден со 2x16 знаци.

1.3.4. Принтер

Високобрзински и бесшумен EASY LOAD LINE-THERMAL принтер со резолуција од 8 точки/мм. и брзина до 70мм/секунда.

1.3.5. Оперативна меморија

Неразделен дел од ФА кој служи за памтење на регистрираните суми на продажбите, програмираните параметри и друга службена информација.

1.3.6. Фискална меморија

Во фискалната меморија се запишуваат сите податоци согласно барањата. Уништувањето или промената на тие податоци е невозможно.

Блокот фискална меморија (ФМ) е изведен во вид на модул. Производителот го запечатува модулот фискална меморија со “пломба”, која гарантира невозможност за неавторизиран достап.

1.3.7. Контролна лента на електронски носител (ЕКТ)

Контролната лента претставува променлив модул на енергонезависна меморија, предназначен за чување на копии на издаваните документи од ФА. Печатењето на документи се извршува, како за целата содржина на ЕКТ, така и по зададен диапазон (од дата-до дата, од број на извештаи или број на документи).

ФА чува документи само во тековната иницијализирана ЕКТ, а се дозволува работа и со други ЕКТ од ист вид (со претходен број или од друг уред). Во таков случај е дозволено единствено печатење на содржината на ЕКТ.

Иницијализираните ЕКТ имаат независни редни броеви, обележувани во дневните финансви извештаи и во извештаите од ФМ.

Обемот на ЕКТ дозволува чување на минимум 20 000 000 реда во неповеќе од 999 999 документи. Ако останат помалку од 30 000 слободни редови во ЕКТ, на крајот на секој дневен финансв извештај се печати порака „НАБЛИЖУВА КРАЈ ЕКТ“, што е индикација дека се налага замена на ЕКТ. При останати помалку од 5 000 слободни редови во ЕКТ не се допушта започнување на нов документ што ќе се баферира во ЕКТ, со исклучок на дневен финансв извештај со нулирање и запис во ФМ, како и службено заварување на сметки во ресторантски режим. Така се гарантира печатењето и баферирањето на сите документи сврзани со завршувањето на тековниот ден.

1.3.8. Даночен терминал

Даночниот терминал е вграден во ФА. ДТ остварува оддалечена врска меѓу ФУ и УЈП, преку користење на преносна мрежа на мобилен оператор.

ДТ има вградена data SIM карта, преку која што добива задачи преку SMS-и и изградува IP врска со помош на пакетно предавање на податоци во мрежата на мобилен оператор за http комуникација со УЈП.

ДТ работи со времето на часовник-календарот на ФА.

1.4. ФУНКЦИОНАЛНИ МОЖНОСТИ НА ФА

ФА ги поддржува следните кориснички регистри:

Даночни групи	4
Записи во ФМ	1095 за дневни извештаи
Оператори	до 20 со програмабилно име (20 симбола) и лозинка (до 6 цифри)
Видови плаќања	5 со програмабилни имиња (6 симбола) 1 основно во готово (национална валута) 3 Дополнителни (без курс) 1 валутно (со програмабилен курс)
Оддели	40 со програмабилни: име (23 симбола), цена, даночна група, параметар за видот на цената, параметар за видот на стоките-македонски или не и единечна трансакција
Артикли	3500 со програмабилни име (23 симбола), цена, припадност кон оддел, параметар за видот на стоките - македонски или не, параметар за видот на цената, залиха, параметар за следење на количината и баркод (номенклатурен број)

1.5. ИНТЕРФЕЈСНИ МОЖНОСТИ

1.5.1. Работа со електронска вага

ФА има можност за добивање на количина од електронска вага. Вагата се вклучува кон ФА со помош на интерфејсен кабел. Во ФА се ставени 6 протоколи за размена на податоци со различни видови електронски ваги. Има можност за

додавање на уште 2 протоколи за овој интерфејс. Протоколот на размена се избира во режим Програмирање, подрежим 9.

1.5.2. Работа со надворешен клиентски дисплеј

Алтернативно на местото на вагата може да биде вклучен надворешен дисплеј. Протоколот на размена се избира во режим Програмирање, подрежим 9.

1.5.3. Работа со баркод скенер

ФА поддржува работа со баркод скенер од тип RS232, кој овозможува брза продажба на стоки кои имаат баркод етикета по стандартите EAN13, EAN8, UPC-A, UPC-E и тежински баркодови по стандардот EAN13. ФА автоматски го распознава типот на баркодот.

1.5.4. Врска со компјутер

ФА разменува податоци со компјутер во два основни режима:

Режим за програмирање и отчитување на ФА. Ова се препорачува кога ФА работи автономно, но е неопходно податоците за продажбите да чуваат во компјутер. Се препорачува користењето на бесплатната програма “EcrHelper” која може да се спушти од web страната на производителот: www.david.com.mk.

Режим “ON-LINE” за регистрирање на продажби под управување на компјутер. Можни се два случаи:

1. **Водечки фискален апарат.** Во овој режим ФА работи со надворешна база податоци за артиклите. Секое дејствие на ФА во режим “Продажби” се пријавува на компјутер, а информацијата за артиклите се бара при продажбата. Режимот дозволува работа со неограничен број артикли и можност за следење во реално време на процесот на регистрација.

2. **“ФИСКАЛЕН ПРИНТЕР”.** Во овој режим регистрирањето на продажбите се извршува по иницијатива на компјутерот.

И во двата случаја ФА си ја запазува улогата во однос на обработката на податоците, собирањето и чувањето на прометите.

1.5.5. Фиока за пари

ФА има можност да управува фиока за монети и банкноти. Се отвара при секое завршување на сметка и при службено внесување и изнесување на суми со

. Отварањето на фиоката може да се забрани со параметар 12.

1.6. НАПОЈУВАЊЕ НА ФА

1.6.1. Напојување од електричната мрежа

ФА се напојува од надворешен адаптер 9.6V/ 2.75A.

1.6.2. Напојување од вградените акумулатори. Полнење на акумулаторите

ФА-и работат со вградени Li-Pol акумулатори 7.4V/2200mAh. Полнењето на акумулаторите се врши автоматски при вклучување на ФА во ел.мрежа и трае околу 10 часа при испразнети акумулатори. При целосно полни акумулатори ФА гарантира печатење на минимум 1500 сметки со по една продажба секоја и минимум 12 часа во вклучена состојба. За да се осигури долг живот на акумулаторите следете ги следните правила:

1. Секогаш полнете ги акумулаторите до крај;
2. Еднаш наполнети, акумулаторите следува да бидат полнети одново после најмалку неколкучасовна работа;
3. При запиране од употреба на ФА за повеќе од 30 дена акумулаторите треба да бидат извадени.

1.7. ПОТРОШНИ МАТЕРИЈАЛИ ЗА РАБОТА НА ФА И НИВНА ЗАМЕНА

Во ФА се користи термохартија со надворешен термочувствителен слој и со следните параметри:

Хартија:	Макс. Ø 48мм. ↔ 57мм.
ФА:	

1.7.1. Замена (ставање) на хартиени ленти

ФА го контролира статусот на хартиената лента и при немање на таква и обид за печатење работата му се блокира, а на дисплејот се испишува **Крај**

ХАРТИЈА

За продолжување на работата со ФА е неопходно да се извршат следните дејствија, опишани чекор по чекор:

	Се отвара капакот на принтерот, со помош на подигање на лостот нагоре
	Се вади крајот од старата лента, како и евентуално останатата шпула. Новата лента се чисти од лепливата фолија, по што се поставува во гнездото за хартија со термочувствителната површина од долу.
	Слободниот крај на хартиената лента се повлекува за да излезе надвор од гнездото.
	Се затвара капакот на принтерот, а слободниот крај на лентата треба да остане меѓу капакот и капакот на принтерот.
	Се притиска тастерот при што ФА продолжува со прекинатата операција.

1.8. КАКО ДА СЕ КОРИСТИ ОВА УПАТСТВО

Користен е определен ред при претставувањето на функциите и можностите на ФА, како што следи:

① *Текстот од страна на овој симбол објаснува еден или друг поим, правило или функција.*

📄 *Текстот од страна на овој симбол појаснува што е неопходно да се направи, за да се реализира една или друга функција.*

Пример: *Текстот од страна објаснува што точно е покажано во примерот:*

Редослед на тастери

Приказ

Одд.01
123.00

Текст, кој го покажува значењето на внесената информација и реакцијата на ФА.

1.9. ИНСТАЛИРАЊЕ И ПУШТАЊЕ ВО ЕКСПЛОАТАЦИЈА НА ФА

① *Инсталирањето на ФА претставува програмирање на задолжителните податоци на сметката, параметрите на даночните групи, како и саканите параметри на артиклите, одделите, операторите и т.н.*

- ① Пуштањето во експлоатација (фискализацијата) претставува процедура за активирање на фискалната меморија на ФА. Се извршува од претставник на сервисна фирма, со која што има склучен договор за поддршка и во присуство на одговорно лице.

1.10. ВИДОВИ ДОКУМЕНТИ ИЗДАВАНИ ОД ФА

- ① Сите издавани документи имаат заглавје кое содржи податоци за даночниот обврзник и краен дел, кој содржи рекламен ред, дата и час на издавање, како и индивидуалните броеви на ФА и на ФМ.
- ① До моментот на пуштање во експлоатација, сите документи издавани од ФА немаат фискално лого. Информацијата за прометот се памти само во оперативната меморија на апаратот.
- ① После пуштање во експлоатација, клиентските сметки, сторно сметките, дневните финансви извештаи со нулирање и запис во фискалната меморија и извештаите од фискалната меморија на крајот на сметките имаат **“ФИСКАЛНО ЛОГО”**. Информацијата за прометот се запишува во фискалната меморија на апаратот.
- ① Освен информација, оформена во документи (сметки), ФА печати и друга (службена) информација во режим “Програмирање” и при автодијагностика. Оваа информација не е оформена во погоре наведениот формат (нема заглавни и рекламни редови, реден број и т.н.)
- ① Во ова упатство ќе бидат разгледани примери за ФА пуштен во експлоатација.

1.11. ДОСТАП ДО РЕЖИМИТЕ НА РАБОТА НА ФА

- ☰ Преод меѓу режимите на работа со ФА се остарува преку тастер (избор на режимот) и внесување на соодветната лозинка од татстатурата.
- ☰ Лозинките можат да бидат променети во режим “Програмирање”. При забравена лозинка за режим “Програмирање” обратете се на сервисната фирма.
- ☰ Режимите на работа и лозинките по подразбирање се:

Режим	Приказ при избор	Лозинка
“Продажби” регистрација на продажби и др.	Продажба: _____	0+Вкупно
“Извештаи Z” Извештаи со нулирање	Извештаи Z: _____	11111
“Извештаи X” Извештаи без нулирање	Извештаи X: _____	22222
“Програмирање” Програмирање на ФА	Програм: _____	33333

2. ПРОГРАМИРАЊЕ

2.1. СМИСОЛ НА ПРОГРАМИРАЊЕТО. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ

- ① Програмирањето на ФА претставува подесување на фискалниот апарат преку задавање на вредности и параметри, така што работата со него да соодветствува на конкретното работно место и барањата на корисникот.

Пример: влез во режим “Програмирање”:

Редослед на Тастери

Приказ

Избор на режим “Програмирање”.

Програм:

Дисплејот покажува дека ФА се наоѓа во режим “Програмирање” и очекува избор на подрежим.

Програмирање
1-9

2.1.1. Подрежими на Програмирање

- ① За удобност програмирањето е разделено на девет основни подрежими, достапни со притискање на соодветен тастер:

- Програмирање на општи параметри и величини;
- Програмирање на плаќања;
- Програмирање на даночни групи;
- Програмирање на оддели;
- Програмирање на артикли;
- Програмирање на оператори;
- Комуникации во режим на програмирање и отчитување;
- Тестови на ФА и враќање на лозинки за достап.
- Подесување на комуникациони параметри.
- Подесување на дата и час.

2.1.2. Функционални тастери

- ☰ Во сите подрежими на Програмирање тастерот има функција на откажување на започната операција и враќање кон предходно мени.

- ☐ Во сите подрежими на Програмирање тастерот печати помошна информација и/или информација за програмираните параметри.
- ☐ Во подрежими до (плаќања, даночни групи, оддели, артикли, оператори) тастерите и соодветно го зголемуваат/ намалуваат тековниот број на позиција (Плаќање, даночна група, оддел, артикал или оператор).
- ☐ Останатите функционални тастери се дефинирани за секој подрежим поодделно. Општо правило е, внесувањето на нумеричка вредност и притискањето на даден функционален тастер програмира соодветна величина, притискањето на тастерот без да е внесена нумеричка вредност визуелизира вредност на соодветната величина.

2.1.3. Програмирање на нумерички вредности

- ☐ Внесувањето на нумерички вредности се извршува со помош на нумеричките тастери од до вкл. и и притискањето на соодветниот функционален тастер.

2.1.4. Програмирање на параметри

- ☐ Програмирањето на параметри се прави преку бирање на бројот на параметарот и притискање на или преку друг специјално наведен тастер. Промената на параметарот се прави со повторното притискање на тастерот.

2.1.5. Програмирање на симболи (имиња)

- ☐ Програмирањето на имиња се извршува во специјален подрежим, во кој што влегувањето станува со функционален тастер (најчесто или друг специјално наведен).

2.1.5.1. Програмирање на имиња преку GSM татстатура

- ☐ Овој режим на внесување на симболи е разработен слично на татстатура на мобилен телефон.
- ☐ Секој тастер од нумеричката татстатура соодветствува на неколку знака, кои се избираат со многукратно притискање на соодветниот тастер.
- ☐ Дефинирани се тастери за промена на големи и мали букви, како и меѓу кирилица и латиница. На дисплејот во лево се визуелизира индикатор за режимите.
- ☐ За олеснување се предвидени и дополнителни “редакторски” тастери. После внесувањето на симбол, курсорот се преместува на следниот десно.

Внесувањето завршува со притискање на тастер . Во ситуација да текстот треба да се помести на десно, задолжително се внесуваат неопходниот број празни симболи, кои претходат на самиот текст. Празните симболи од десно на текстот не е неопходно да се внесуваат. Симболот “^”, го определува следниот внесен како двојно широк. Овие симболи се печатат двојно пошироки, но се визуелизираат на дисплејот на начин на кој што се внесени.

- ☐ При програмирање на редовите од сметката има предвидена можност за центрирање на внесениот текст. После завршување на внесувањето има

прашање дали внесениот текст да се центрира. Се потврдува со тастерот

, а за отказ се притиска кој било тастер.

Табела на тастерите во режим програмирање на имиња: преку кодна табела

Функција	Тастер
Преместување на курсорот на лево ←	
Преместување на курсорот на десно →	
Додавање на симбол Insert	
Бришење на симбол Delete	
Бришење на претходен симбол ←	
Позиционирање на курсорот на левиот крај Home	
Позиционирање на курсорот на десниот крај End	
Превклучување меѓу мали букви, големи букви и цифри: Индикатори: абв, Абв, АБВ, abc, Abc, ABC, 123	
Интерпункциски знаци: . , ? ! " # \$ % & @	
Превклучување меѓу кирилица и латиница Индикатори: CYR, LAT	
Потврдување на внесениот текст Enter	

Симболна татстатура

Keys	7	8	9	4	5	6	1	2	3	0
CYR	A	Г	Ж	Ј	М	П	Т	Ф	Ч	
	Б	Д	З	К	Н	Р	Ќ	Х	Џ	
	В	Ѓ	С	Л	Њ	С	У	Ц	Ш	
	Е	И	Љ	О						
LAT	A	D	G	J	M	P	T	W		
	B	E	H	K	N	Q	U	X		
	C	F	I	L	O	R	V	Y		
						S		Z		

2.2. ПРОГРАМИРАЊЕ НА ОПШТИ ПАРАМЕТРИ И ВЕЛИЧИНИ [ПОДРЕЖИМ 1]

2.2.1. Општи параметри на ФА

Функционални тастери

тастер	Функција број тастер / тастер	вредност по подразбирање
--------	-------------------------------	--------------------------

	Задава / покажува процент зголемување	Вредност од <u>0.00</u> до 99,99
	Задава / покажува процент попуст	Вредност од <u>0.00</u> до 99,99
	Задава / покажува број касово место	Вредност од <u>0001</u> до 9999
	Задава / покажува почетни цифри за тежински баркод	Вредност 28
	Задава / покажува почетни цифри за операторски баркод	Вредност 27
	Избор ред за оформување на сметка (влез во режим Програмирање на име)	Ред 0 – (20 симбола за рекламен текст на надворешниот дисплеј) Редови од 1 до 8 оформување на сметка: (32 симбола) Ред 1: <u>ИМЕ НА ФИРМА</u> Ред 2: <u>АДРЕСА НА ФИРМА</u> Ред 3: <u>ИМЕ НА ОБЈЕКТ</u> Ред 4: <u>АДРЕСА НА ОБЈЕКТ</u> Ред 5, 6 ,7 и 8 – <u>празни</u> * Ред 9,10 и 11– <u>празни</u> * - се печати на крајот на сметката *(се печатат само ако не се празни)
	Покажува / менува вредност (ја потврдува промената) на системски параметар со избран број	Променлива НЕ или ДА според следната табела
	Печати системски параметри	Според следната табела
	Печати Општите за ФА величини: број касово место; индивидуални броеви на ФА и фискалната меморија; процентот на зголемување; процентот на попуст; тежински баркод, операторски баркод	

2.2.2. Системски параметри на ФА

① Преку системските параметри е возможно конфигурирање на ФА според специфичните потреби на објектот и конкретното работно место. Сите можни системски параметри се опишани во табелата:

Број (изглед при печатење)	Појаснение за параметарот	Вредност подразбирање
03 Рекламно лого	Печатење на рекламен знак пред сметката . Претставува фајл во формат BMP со размери до 224 x 80 за касите со хартиена контролна лента и до 384 x 80 за тие со ЕКЛ.	ДА Се печати
05 ДРОБ	Работа со цели или децимални броеви. Внимание!!! со промената автоматски се преобразуваат сите програмирани цени (на пример цена 10,00 станува 1000 и обратно). Бара потврда.	ДА децимални броеви од вида 0,00
06 Задолжителна сума	Задолжително внесување на сума пред Плаќање	НЕ не се бара
08 ФИСКАЛИЗ .	Сервисен, промената му се извршува од авторизиран сервис	НЕ
10 ON LINE	Задавање на режим на комуникации со компјутер во реално време	НЕ комуникации само при програмирање и отчитување”
11 ФИСК .ПР .	Активирање на режим “Фискален принтер” Внимание!!! можен само во варијанта за продавница. При промена од НЕ во ДА. Бара потврда.	НЕ не е активен (ако П10=ДА, водечки ФА)
12 ФИОКА	Управување на фиока автоматски при завршување на сметка или при притискање на тастер.	НЕ не се управува
13 ВАЛУТА	Работа со валута	НЕ
14 ДИСПЛЕЈ	Тип на уредот, сврзан кон третиот Интерфејс (дисплеј / вага)	НЕ вага
15 ЗАБР .СВ .Ц	Забрана за работа со слободно внесени цени на артикал	НЕ дозволен
16 ЗАБР . +/-	Забрана за извршување на попусти/зголемувања	НЕ дозволен
17 ЗАБР .ОДД .	Забрана продажби од оддели	НЕ дозволен
18 ВАГА	Работа со вага. Дозволува да не се следи количина, предадено од ел.вага (НЕ -не следи количина од вага / ДА – следи количина)	НЕ
20 ПЛ 1-3	Функција на тастер ☐ пл определува работа како подмени за Дополнително Плаќање 1,2 или 3	НЕ директно Плаќање 1
26 Автоматски излез	Автоматски ослободување на ФА за друг оператор после завршување на сметка, ФА изегува во режим очекување на лозинка	НЕ
27 Номенклатурата број	Забрана на проверка на контролна сума при внесување на баркод. Дозволува користење на баркод на артикал како номенклатурен број, без ограничување за должина и формат	НЕ контр. сума се проверува

29 ФМ со тастатура	Режим Фискален принтер со дозволена продажба на стоки од татстатурата. Дозволува маркирање на продажби од татстатурата и од персонален компјутер	НЕ Продажби од татстатура
--------------------	--	------------------------------

- ① **Внимание!!! Системски параметар П05 (формат на броевите) претставува важна фискална карактеристика на ФА. При промена, вредноста му се запишува во ФМ на ФА, заедно со следниот дневен извештај. Препрограмирајте го само при неопходност!**

2.3. ПРОГРАМИРАЊЕ НА ПЛАЌАЊА, ИМЕ И КУРС НА ВАЛУТА [ПОДРЕЖИМ 2]

- ① ФА дозволува работа со пет вида плаќања со следните карактеристики:

- **основно 0** – одговара на тастер (се печати секогаш во готово), а се визуелизира со програмираното име (по подразбирање - име на национална валута);
- **дополнителни 1, 2 и 3** (со програмабилно име и можност за забрана);
- **валутно** (со програмабилни име и курс кон основното плаќање и достапно само при системски параметар 13 ВАЛУТА = ДА).

Функционални тастери:

тастер	Функција / Величина	вредност по подразбирање
	Преминува кон следен, поголем број Плаќање	До Плаќање број 3 и После Тоа валутно Плаќање
	Преминува кон следен, помал број Плаќање	До Плаќање број 0
	Влез во режим Програмирање на име на тековно Плаќање	До 6 симбола 0 – Денари 1 – Карта 2 – Чек 3 – Купон EURO
	Дозволува / забранува тековното Дополнително Плаќање Задава курс при избрана валута	НЕ за забрана или ДА за дозвола Број од 0.000 до 999.99999 По подразбирање 62.00000
	Определува параметар за курс на дополнителните плаќања. Се менува со неколкукратно притискање на тастерот	0- со Пресметка на курс; 1- Без курс; 2- Ограничено= на сумата на сметката
 	Печати информација за параметарот курс на видовите плаќања	
	Печати програмирани параметри на плаќања	

2.4. ПРОГРАМИРАЊЕ НА ДАНОЧНИ ГРУПИ [ПОДРЕЖИМ 3]

- ① ФА работи со четири даночни групи за ДДВ (А, Б, В и Г) со програмабилни вредности на даночните стапки (коефициенти). При регистрирање на продажба, прометот се собира кон една од даночните групи, според припадноста на оддел кон кој што припаѓа артиклот.

Функционални тастери:

тастер	Функција / Величина	вредност по подразбирање
--------	---------------------	--------------------------

	Преминува кон следната даночна група	До група Г
	Преминува кон претходната даночна група	До група А
	Задавање на даночна стапка на тековната даночна група	Број од 0,00 до 99,99 (во %) А = 18.00 Б = 5.00 во = 00.00 Г = 0.00
	Печати вредности на даночните ставки	

① **Внимание!!!** Вредностите на даночните стапки се регулирани со закон. Променетите вредности се запишуваат во ФМ на ФА, заедно со следниот дневен извештај. Препрограмирањето им се извршува само од авторизиран сервис!

2.5. ПРОГРАМИРАЊЕ НА ОДДЕЛИ [ПОДРЕЖИМ 4]

① Одделите се користат за поделба на прометот по општ признак. Во режим “Продажби” е возможно регистрирање на директни продажби од оддел со програмирана или слободна цена.

Функционални тастери:

тастер	Функција	вредност по подразбирање
	Преминува кон следен, поголем број оддел	До број 40
	Преминува кон следен, помал број оддел	До број 1
	Задава / покажува тековен број оддел	1 до 40
	Влез во режим Програмирање на име на тековниот оддел	До 23 симбола По подразбирање: <u>Оддел.хх</u>
	Задава / покажува цена на тековниот оддел	<u>0.00</u> до 999999.99
	Задава / покажува даночна група на тековниот оддел	Број од 1 до 4, соодветно за А, Б, В, или Г
	Забрана за директна продажба на тековниот оддел (нема определена даночна група). За да се дозволи одново доволно е да се програмира припадност кон дозволена даночна група.	
	Покажува / менува вредност на параметар вид на стоката	Но Мас- немакедонска стока; Мас-македонска стока.
	Покажува / менува вредност на параметар единечна трансакција (автоматски ја завршува сметката во готово при продажба)	Величина <u>НЕ</u> или ДА
	Покажува / менува вредност на параметар вид на цената , со која што може да се извршува продажба	0- Забранета слободна цена; 1- Дозволена слободна цена; 2- Лимит за слободната цена
	Печати информација за параметарот на слободна цена	

Печати информација за тековниот оддел- параметар единечна трансакција (ЕД.ТР.) се печати само ако е ДА

Пример: Програмирање име и цена на оддел:
Редослед на тастери

Приказ

Избор на режим "Програмирање".

Програм:

Избор на режим "Програмирање".

Програмирање
1-9

Влез во подрежим Програмирање на оддели. Тековен е првиот оддел.

Оддел 01
Цена: 0.00

Избор на оддел 4.

Оддел 04
Цена: 0.00

Влез во режим Програмирање на име.

Име
ОДДЕЛ04

44 7 2 8888

Внесување на симболите "К", "А", "Ф" и "Е".

Име:
КАФЕ

Потврдување на внесеното име.

Оддел 04
Цена: 0.00

Програмирање на цена 10,00.

Оддел 04
Цена: 10.00

Печатење на програмираниот оддел.

Оддел 04
Цена: 10.00

2.6. ПРОГРАМИРАЊЕ НА АРТИКЛИ [ПОДРЕЖИМ 5]

- ① *Артиклите се користат за лесно регистрирање на продажби на стоки или услуги по зададен број или баркод (номенклатурен број) со програмирана или внесена цена. Користењето на артикли, дозволува следење на лагер за стоките и услугите, како и групирање по оддели.*

Функционални тастери:

тастер	Функција / Величина	вредност по подразбирање
	Преминува кон следен, поголем број артикал	До број 3500
	Преминува кон следен, помал број артикал	До број 1
	Задава / покажува тековен број артикал	1 до 3500
	Влез во режим Програмирање на име на тековниот артикал	До 23 симбола По подразбирање: <u>Арт.ххххх</u>
	Задава / покажува цена на тековниот артикал	0.00 до 999999.99
	Задава/ покажува број на оддел , кон кој што припаѓа артиклот	0 до 40
	Покажува / менува вредност на параметар вид на стоката	<u>No Mac</u> - странски артикал; Mac-македонски артикал.
	Влез во подмени за лагер на артиклот задава количина; додава, вади, Покажува / менува вредност на параметар забранета продажба при недоволна количина на лагер Покажува / менува вредноста на параметар вид на цената , со која што може да се извршува продажба	0.000 до 999999.99 0 – не се следи количина 1 – забранета. работа со негат. кол. 2 – дозволена работа со негат. кол. 0- Забранета слободна цена; 1- Дозволена слободна цена; 2- Лимит за слободната цена
	Влез во мени за програмирање на баркод или номенклатурен број на артиклот; Потврда со тастер	8, 12 или 13 цифри баркод од тип: EAN8 EAN13, UPC-E или UPC-A; Ако параметар 27 НОМ.БРОЈ =ДА без ограничување во бројот на цифрите и формата - до 13 цифри
 	Го брише баркодот на тековниот артикал	
	Печати информација за тековниот артикал -баркодот се печати само ако е програмиран.	

Пример: Програмирање на име, цена и припадност на артикал кон оддел:
Редослед на тастери

Приказ

Избор на режим "Програмирање".

Програм:

Избор на режим "Програмирање".

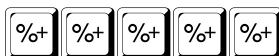
Програмирање
1-9

Влез во подрежим Програмирање на артикли. Дисплејот покажува дека тековен е првиот артикал.

Артикал 00001

Цена: 0.00

Артикал 00006

Цена: 0.00

Избор на артикал 6.

Име

Арт.00006

Влез во режим Програмирање на име.

Име:

ПИВО

6 9999 777 5555

Влез во режим Програмирање на име.
Внесување на симболите "П", "И", "В" и "О".

Артикал 00006

Цена: 0.00

Потврда на внесеното име.

Артикл 00006

Цена: 3.50

Програмирање на цена 3,50.

Артикл 00006

Оддел 02

Програмирање на припадност кон оддел 2.

Артикл 00006
Оддел 02

Печатење на програмираниот артикал.

2.6.1. Програмирање на баркод за артикал со помош на скенер

- Се бира тековен артикал. Подготвениот за работа баркод скенер се насочва кон баркодот на артиклот. При добро прочитан баркод се слуша краток звучен сигнал, а вредноста на баркода се печати. ФА не допушта еднакви баркодове за различни артикли.

2.7. ПРОГРАМИРАЊЕ НА ОПЕРАТОРИ. [ПОДРЕЖИМ 6]

- ① ФА дозволува работа на до 20 оператори. По подразбирање ФА работи со еден оператор со лозинка "0". Ако е неопходен поголем број оператори, прво треба да биде зададен нивниот број, па после тоа и имињата и лозинките за достап.

Функционални тастери:

Тастер	Функција	вредност по подразбирање
	Задавање на број на оператори	Број од 1 до 20
	Преминува кон следен, поголем број оператор	До 20
	Преминува кон следен, помал број оператор	До број 1
	Програмирање на име на оператор	До 20 симбола по подразбирање: <u>Оператор xx</u>
	Влез во режим на внесување на лозинка на тековниот оператор	До 6 цифри (ако цифрите се помалку од 6, внесувањето завршува со) по подразбирање за оператор 1: лозинка:
 	Бришење лозинка на тековниот оператор	
	Печати имиња на програмираните оператори	

2.7.1. Програмирање лозинка на оператор со помош на баркод скенер.

- ① Се бира тековен оператор. Програмирање на операторски баркод се извршува, како и при програмирање баркод на артикли со претходно подготвен баркод за соодветниот оператор. ФА не допушта еднакви баркодови за различни оператори.
- ① При влез во режим регистрација се можни, како рачно внесување на лозинката, така и со читање на операторскиот баркод со скенер.
- ① Баркодот за оператор се состои од 13 цифри. Толкувањето на цифрите на баркодот од ФА е следното:
2 цифри – префикс на баркодот (се програмира во општи параметри на

ФА)

3 цифри – првите три цифри од саканата лозинка, поставени во обратен ред

2 цифри – остаток при делење со 100 на производот на претходните три цифри

3 цифри – следените три цифри од саканата лозинка, поставени во обратен ред

2 цифри – остаток при делење со 100 на производот на претходните три цифри

1 цифра – чек сума на баркодот

Пример: Лозинка 123456, Баркод: 2 7 3 2 1 0 6 6 5 4 2 0 4

2.8. РАБОТА СО КОМПЈУТЕР ВО РЕЖИМ НА ПРОГРАМИРАЊЕ И ОТЧИТУВАЊЕ [ПОДРЕЖИМ 7]

- ① Во овој режим ФА очекува команди по интерфејс. Приказот при влез во режимот е:

-- Line --

2.9. ТЕСТОВИ НА ФА. ЛОЗИНКИ ЗА ДОСТАП [ПОДРЕЖИМ 8]

- ① Во овој подрежим е зможно да бидат проверени функционално одделните модули на ФА.
- ① Во овој подрежим можат да бидат направени дополнителни подесувања на ФА-густина на печатење, контраст на дисплеите и др.
- ① Во овој подрежим можат да бидат променети лозинките за достап до режимите за отчитување и програмирање. Лозинките се со задолжителна должина 5 цифри.
- ① Во овој режим можат да бидат вратени фабричките подесувања на ФА.
- ① Со притискање на соодветниот тастер се стартираат следните тестови:

тастер	Тест	Дејствие, особености
	Печати помошна информација	
	тест на серискиот Интерфејс 1 (компјутер)	проверува врска меѓу влезна и излезна линија
	тест на серискиот Интерфејс 2 (баркод читач)	проверува врска меѓу влезна и излезна линија
	тест на серискиот Интерфејс 3 (вага/дисплеј)	проверува врска меѓу влезна и излезна линија
	Тест на ЕКТ	чита и проверува контролни броеви во ЕКТ
	Тест на даночниот терминал	проверува исправност на вградениот GPRS модул
	Тест на нивото на сигналот од МО	Чита и визуелизира ниво на сигналот кон избраниот мобилен оператор

	Избор на лого	0 или 1 Вредност по подразбирање - 0
	Задава / покажува време за автоматско исклучување на ФА ако со него не е работено повеќе од зададеното време	Вредност <u>01</u> ,02,05 до 10 минути Се однесува за ФА кои работат на батериско напојување
	тест на фиока	предизвиква отварање на фиока
	Враќање на сите параметри по подразбирање	Само при нули извештаи. Лозинка: 13579 и
	тест на фискалната меморија	чита и проверува контролни броеви во ФМ; печати број на останати записи во ФМ
	тест на програмната меморија	проверува и печати верзија на програмот на ФА
	тест на принтерот	Ги печати сите симболи
	тест на енергонезависната меморија	проверува и печати тип на монтираниот EEPROM
	тест на индикаторите	Ги испишува последователно сите можни симболи на индикаторите
	тест на татстатурата	Го испишува кодот на секој притиснат тастер (излез од тестот е преку исклучвање на напојувањето на ФА или со двократно притискање на)
	Измерване нивото на захранващата батерија	Вредноста на батеријата
	Резолуција на печатење	Број од 1 до 3
	Контраст на дисплејот	Вредност од 01 до 10
	Влез во режим Програмирање на лозинка за режим Програмирање	Задолжително 5 цифри <u>33333</u>
	Влез во режим Програмирање на лозинка за режим Извештаи Z	Задолжително 5 цифри <u>11111</u>
	Влез во режим Програмирање на лозинка за режим Извештаи X	Задолжително 5 цифри <u>22222</u>
	Автоматско враќање на лозинките по подразбирање	

2.10 ПОДЕСУВАЊЕ НА КОМУНИКАЦИОНИ ПАРАМЕТРИ [ПОДРЕЖИМ 9]

 ФА може да работи со различни периферни уреди – вага, надворешен дисплеј и др. во ФА се заложени определени сетирања, кои што се неопходни за коректната работа со нив. Во овој подрежим се избираат:

- 1 Брзината на комуникација;
- 2 избор на комуникациски протокол на електронска вага;
- 3 избор на комуникациски протокол на надворешен дисплеј;

2.10.1 Брзина на комуникација

- ① Преку UART0 се остварува врска меѓу ФА и персонален компјутер. Комуникацијата може да се изврши со определена брзина. Дефинираните вредности за брзината се: 9600, 19200, 38400, 57600, 115200. По подразбирање вредноста е 9600, а останатите се избираат со тастерите и . При достигнување на определена брзина, таа автоматски се иницијализира и при излез од режимот се зачувува.

2.10.2 Протокол на електронска вага

- ① Врската меѓу ФА и електронска вага се остварува преку определен комуникациски протокол.
- ① Во ФА се вградени 6 протоколи на распространети типови електронски ваги. При неопходност можат да бидат додавани нови (преку сервиски интерфејс) или бришани (со тастер и потврдување со).
- ① Изборот на тип протокол се стартира со тастер . Максималниот број внесени протоколи е 8. Протоколите се избираат со тастери + и -. При достигнување на саканиот тој автоматски се иницијализира и при излез од режимот се зачувува.

2.10.3 Протокол на надворешен дисплеј

- ① Во овој режим се задава протокол за комуникација на ФА со надворешен дисплеј. Се остварува аналогно на изборот на протокол за работа со вага.

2.11. ПОДЕСУВАЊЕ НА ДАТА И ЧАС

- ① Подесување на дата и час се допушта само при нулиран дневен финансов извештај.
- ① Не може да биде подесена дата порано од таа на последниот запишан извештај во ФМ.
- ① При обид за подесување на дата, поголема од тековната со еден ден се бара потврда преку повторно внесување.
- ☞ Во основниот режим “Програмирање” **Програм 1 - 9** се притиска тастер

, после што се внесува датата во формат ДД-ММ-ГГ и се потврдува со . Се внесуваат само последните две цифри од годината. При коректно внесена дата се преминува кон внесување на час. Часот се внесува во формат ЧЧ-ММ и се потврдува со . Новите дата и час се печатат.

3. РЕЖИМ “ПРОДАЖБИ”

① Во овој режим се регистрират продажбите и се собира прометот на ФА.

3.1. ДОСТАП ДО РЕЖИМОТ. ФУНКЦИОНАЛНИ ТАСТЕРИ

Достап до режимот се прави со избор на режимот и внесување на лозинка.

- Кога лозинката е со 6 цифри, внесувањето завршува со внесување на последната цифра, а кога лозинката е со помал број цифри, внесувањето завршува со тастер . При правилна лозинка ФА влегува во режим продажби, а при грешна автоматски се преминува кон ново внесување.
- Лозинката на операторот може да се внесе и со баркод скенер, ако претходно била програмирана од идентификациониот баркод на операторот.

Пример: влез во режим “Продажби” со лозинка со една до шест цифри:

Редослед на тастери

Приказ

Избор на режим “Продажби”.

Продажба:

Внесување на лозинка “0”.

Продажби:
*

За момент се испишува бројот на операторот.

01 Оператор 01

ФА е во режим “Продажби”.

Излез од режимот на тековниот оператор.

123456

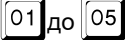

Внесување на лозинка “123456”. За момент се испишува бројот на операторот.

Продажба:

ФА е во режим “Продажби”.

0.00

Функционални тастери:

тастер	Функција тастер	Функција Број тастер
	Чистење на грешка	
	1) Прво притискање - Пресметка и печатење на меѓусума во сметката 2) следно притискање пресметка и покажување на сумата алтернативно во валута и во готово (само при П13 = ДА)	
	Регистрирање на продажба од оддел од 1 до 5 со програмирана цена	Регистрирање на продажба од оддел од 1 до 5 со цена зададена во моментот
 	Регистрирање на продажба од оддел од 6 до 10 со програмирана цена	Регистрирање на продажба од оддел од 6 до 10 со цена зададена во моментот
	Регистрирање на продажба од оддел со програмирана цена (следува избор на оддел со Број од 01 до 40)	Регистрирање на продажба од оддел со цена зададена во моментот (следува избор на оддел од 01 до 40)
	Мени за рачно внесување на баркод (ном. број). Потврдата е со истиот тастер.	Регистрирање на продажба на зададен број на артикал
	Автоматско добивање на количина од електронска вага	Задавање на количина
	Надвор од сметка почеток на СТОПНО сметка	
		Внесување на слободна цена на артикал
	Регистрирање на процент на зголемување / попуст со програмиран процент	1) Регистрирање на процент на зголемување / попуст со процент зададен во моментот
		2) Надвор од сметка: внесување / изнесување на Службени суми
 	нема	Регистрирање на вредност на зголемување / попуст со внесена вредност
	1) (при Пар.20 = НЕ) Плаќање на целата сума во дополн. Плаќање 1	Плаќање на сума во дополн. вид 1
	2) (при Пар.20 = ДА) Плаќање на целата сума во дополн. вид 1 - 3 следува избор на број Плаќање	Плаќање на сума во дополн. вид 1 - 3 следува избор на број Плаќање
	1) Плаќање на целата сума во основно Плаќање “ВО ГОТОВО”	Плаќање на сума во основен вид Плаќање “ВО ГОТОВО”, ако сумата е поголема од должената се пресметува кусур
	2) При П13=ДА и покажана сума во валута - Плаќање на целата сума во валута	Плаќање на добиена сума во валута, ако сумата е поголема од должената се пресметува кусур

3.2. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ ЗА РАБОТА ВО РЕЖИМ “ПРОДАЖБИ”. ОГРАНИЧУВАЊА И ЗАБРАНИ

- ① Со регистрирањето на каква и да е продажба започнува издавањето на клиентска фискална сметка.
- ① Завршувањето на фискална сметка се прави преку плаќање (едно или повеќе) доволно за покривање на собраната меѓусума.
- ① После започнување на плаќање се дозволени единствено други плаќања или функција “Пресметка на меѓусума”.
- ① Процентни попусти (зголемувања) можат да се прават како на последната продажба, така и на меѓусума. Во вториот случај попустот (зголемувањето) се распределува на продажбите кои ја формираат меѓусумата.
- ① Вредносни попусти (зголемувања) можат да се прават, како на последната продажба, така и на меѓусума. Во вториот случај попустот (зголемувањето) се распределува на продажбите кои ја формираат меѓусумата.
- ① Корекции се можни само преку издавање на „СТОПНО” сметка. Возможно е враќање на стоки, само ако има доволна сума во фиоката.
- ① При завршена или незапочната фискална сметка можат да бидат издадени сметки за службено внесени или изнесени суми.
- ① Некои функции можат да бидат програмски забранети преку соодветниот системски параметар.

3.3. ПРИМЕРИ – РЕДОСЛЕД НА ТАСТЕРИ

3.3.1. Регистрирање на продажби од оддел

Пример: Продажба од оддел од 1 до 5.

Редослед на тастери

Приказ

04

КАФЕ

10.50

Продажба од ОДД. 4 со програмирана цена 10,50. Програмираното име се испишува на лево на дисплејот.

8 . 8 01

Оддел01

8.80

Продажба од ОДД. 1 со зададена цена 8.80. При немање на програмирано име се испишува “Оддел” и бројот на одделот.

Пример: Продажба од оддел од 6 до 10.

Редослед на тастери

Приказ

ФУНК 04

Оддел09

1.50

Продажба од ОДД. 9 со програмирана цена 1,50.

8 . 8 ФУНК 01

Продажба од ОДД. 6 со зададена цена 6.80.

Оддел06
6.80

Пример:Продажба од оддел од 1 до 40.

Редослед на тастери

Приказ

ОД

Продажба од оддели. Се очекува избор на број на оддел.

Оддели
01-40

2 0

Избор на број оддел. Продажба од ОДД. 20 со програмирана цена 10,50.

ФАФЕ
10.50

8 . 8 ОД

Продажба од оддели со зададена цена 8.80. ФА очекува избор на оддел.

Оддели
01-40

4 0

Продажба од ОДД. 40 со зададена цена 8.80.

Оддел 40
8.80

3.3.2. Регистрирање на продажби на артикли

Пример:

Редослед на тастери

Приказ

6 АРТ

Продажба на Артикал 6 со програмирана цена 3.50. Програмираното име се испишува на лево на дисплејот.

ПИВО
3.50

6 . 0 4 ЦЕНА

Кол. 1.000
цена 6.04

Арт.01202

6.04

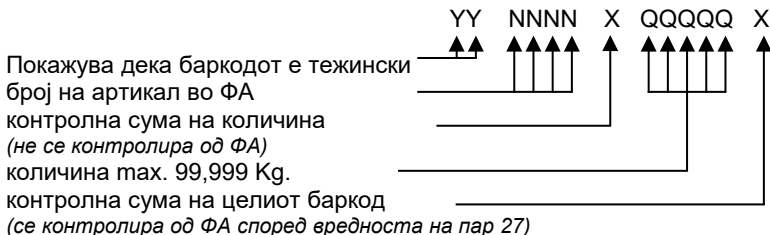
Продажба на артикал 1202 со слободно зададената цена. При немање на програмирано име се испишува бројот на артиклот.

3.3.3. Продажба на артикли со помош на баркод скенер

☰ Се скенира баркодот на артиклот, кој што треба да се продаде и за кој што претходно се програмирани цена и баркод. При точно исчитување, ФА проверува за артикал со таков баркод (номенклатурен број) и ако најде совпаѓање се регистрира продажба на соодветниот артикал. Пред скенирањето е возможно да се зададе количина и цена.

- ① ФА поддржува баркодони на стоки по стандардите EAN13, EAN8, UPC-A и UPC-E. Кога се користат единечни баркодони (секој вид стока има уникатен баркод), тие задолжително се програмираат.
- ① Како посебен случај на EAN13 може да се користи за тежински баркод. Овој вид баркод носи во себе информација за бројот на артиклот во ФА и количината (до 5 цифри). Овој вид баркодони не треба да се програмираат како параметри на артиклот. Неопходно е да се програмираат само почетните две цифри, во општите параметри на ФА.

Толкувањето на цифрите на баркодот од ФА е следното:

3.3.4. Продажба на Артикли преку рачно внесување на баркод (номенклатурен број)

Пример:

Редослед на тастери

Приказ

БК:

Влез во режим за внесување на баркод (номенклатурен број).

380...

БК:
380

Внесување на цифри од баркодот (номенклатурниот број).

ПИВО

3.50

Потврдување на внесениот баркод (номенклатурен број).

- ① Кога пар.27 НОМ.БРОЈ = ДА, ФА ги прима внесените цифри без ограничување за бројот и без контрола на контролна сума. т.е. можна е продажба по номенклатурен број на артикал.

3.3.5. Продажби со множење

Пример: Продажба на ОДД.4 со програмирана цена 10.50 и количина 5.435.

Редослед на тастери

Приказ

Задавање на количина 5.435.

Кол. 5.435

0.00

КАФЕ

57.07

Продажба од ОДД.4 со програмирана цена 10.50. Дисплејот го покажува резултатот од множењето на зададената количина и програмираната цена.

3.3.6. Продажби со множење при работа со електронска вага

- ☰ ФА се поставува во режим "Продажби". Електронската вага е претходно вклучена и подготвена за работа. Стоката се поставува на вагата. Се чека појавувањето на тежината на стоката на дисплејот на вагата во формат

XX,XXX Kg, После што се притиска тастер . При нормална комуникација меѓу ФА и електронската вага, измерената количина се испишува на дисплејот на ФА. При немање на комуникација се издава подолг звучен сигнал.

Повторното притискање на тастерот предизвикува нов обид за повлекување на количина од електронската вага. Следува продажба на артикал (оддел) на начин опишан погоре.

3.3.7. Пресметка и печатење на меѓусума

Пример:

Редослед на тастери

Приказ

Пресметка и печатење на меѓусума 35.04.

П.СУМА 35.04

3.3.8. Регистрирање на процентни попусти и зголемувања

Пример:

Редослед на тастери

Приказ

Продажба од ОДД.4 со програмирана цена.

КАФЕ 10.50

Процент на зголемување 10% на последната продажба.

Дод* 1.05
КАФЕ 11.55

3.3.9. Регистрирање на вредносни попусти и зголемувања

Пример:

Редослед на тастери

Приказ

Продажба на 20.000 бр. од Артикал 6 со програмирана цена 3.50.

ПИВО 70.00

Вредност на попуст за 10.00 на последната продажба.

Поп* 10.00
ПИВО 60.00

3.3.10. Регистрирање на попусти и зголемувања на меѓусума

Пример: Процент на зголемување со зададен процент.

Редослед на тастери

Приказ

П.СУМА 71.55

Пресметка на меѓусума.

Дод* 14,31
П.СУМА 85.86

Процент на зголемување 20% на меѓусумата. ФА автоматски пресметува, печати и ја покажува новата меѓусума..

3.3.11. Плаќање во готово без пресметка на курс

Пример:

Редослед на тастери

Приказ

П.СУМА 35.04

Пресметка на меѓусума.

Денари 35.04

Плаќање во готово. Дисплејот ја покажува вкупната сума на завршената сметка.

3.3.12. Дополнителни видови плаќање. Мешано плаќање. Пресметување на курс

Пример:

Редослед на тастери

Приказ

П.СУМА 85.86

Пресметка и покажување на меѓусума 85,86.

Чек 20.00
ОСТАТОК 65.86

и при пар. 20 = ДА

Задавање на добиена од клиентот сума 20.00 во дополнителен вид Плаќање 2. ФА покажува остатокот (курсот) за плаќање.

ВРАЌАЊЕ
Денари 4.14

Плаќање во готово со задавање на добиена од клиент сума 70.00. На дисплејот останува пресметаниот курсур.

3.3.13. Работа со валута. Пресметка на суми. Плаќање. Избор на курсур

- ① При програмиран системски параметар 13 ВАЛУТА = ДА, ФА ја менува функционалноста какошто следува: во сметката дополнително се печати вкупната сума пресметана во валута и програмираниот курс; се допушта пресметка и визуелизација на пресметана меѓусума во валута; се допушта користењето на валута при плаќање .
- ☰ После пресметка на меѓусума, со следно притискање на , возможно е пресметка и покажување на сумата во валута и обратно во готово.
- ☰ Кога покажаната сума е во валута, со тастерот се остварува плаќање во таа валута.
- ☰ Ако пред тоа се внесе сума и таа е поголема од должената се пресметува курсур во готово - тастер или во валута - тастер .
- ☰ Пред да се избере видот на курсур, операторот може да се откаже од плаќањето во валута со притискање на секој друг тастер.
 - ① Враќање на курсур во готово е возможно само при доволна сума на пари за денот.
 - ① При некои вредности на сумите и курсот е возможно да се добие разлика од заокружување при пресметувањето.

Пример:

Редослед на тастери

Приказ

П.СУМА 35.04

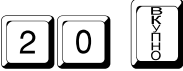
Приказ и печатење на меѓусума 35.04.

Курс 1.95583
Евро 17.92

Денари 35.04

Курс 1.95583
Евро 17.92

Секое следно притискање на тастерот го менува приказот на сумата во валута и обратно во готово. Се визуелизираат програмираните имиња на плаќања.

ВРАЌАЊЕ:
ВКУ 4=ВАЛ

Плаќање на сума 20.00 во валута. ФА очекува избор на вид курсур.

КУСУР
Денари 4.06

Потврдување на избраниот вид курсур – во готово. Завршување на сметката.

3.3.14. Издавање на “СТОРНО” сметка

- ① ФА има можност да издава СТОРНО сметка за корекција на продажби од претходни фискални сметки или за враќање на рекламирани стоки. Може да се издаде СТОРНО сметка ако има суми од продажби. Регистрацијата на стоките се извршува по аналоген начин како на фискалните сметки.

Пример:

Редослед на тастери

Приказ

Почеток на „СТОРНО” сметка

СТОРНО!

Сторнирање на 20.000 бр. од Артикал 6 со програмирана цена 3.50.

ПИВО
70.00

3.3.15. Службено внесување и изнесување на суми

- ① Овие суми се додаваат (вадат) од состојбата на касата за ФА и за соодветниот оператор, без да го менуваат реализираниот промет.

Пример:

Редослед на тастери

Приказ

Службено изнесување на сума 30.00.

Служ. изнесени
30.00

Служ. внесени
30.00

Службено внесување на сума 30.00.

3.4. ПРИМЕРИ – СМЕТКИ

4. ОТЧИТУВАЊЕ НА ФИСКАЛНИОТ АПАРАТ

- ① Во извештаите на ФА се содржани информации за сите продажби, движењето на паричните средства, движењето на состојбите на лагер на артикли и т.н. Во зависност од избраниот режим се извршува читање и/или нулирање на извештаите на ФА.

4.1. ИЗБОР НА РЕЖИМ

- ☰ Изборот на режимот се прави со последователно притискање на тастерот до појавување на приказот наведен подолу и внесување на соодветната лозинка за тој режим.

Пример: Избор на режим отчитување и нулирање “Извештаи Z”

Редослед на тастери

11111

Приказ

Извештаи Z:

Извештај Z
КОЛ=Help

Дисплејот покажува дека ФА се наоѓа во режим “Извештаи Z” и очекува избор на извештај. Со тастерот може да биде испечатена помошна информација за можните извештаи и тастерите за нивно стартирање.

Пример: Избор на режим контролно читање “Извештаи X”

Редослед на тастери

22222

Приказ

Извештаи X:

Извештај X
КОЛ=Help

Дисплејот покажува дека ФА се наоѓа во режим “Извештаи X” и очекува избор на извештај. Со тастерот може да биде испечатена помошна информација за можните Извештаи и тастерите за нивно стартирање.

- ☰ Некои од извештаите се стартираат директно со притискање на тастер, други со дополнително мени. Секој од нив е разгледан поодделно.

4.2. ДНЕВЕН ФИНАНСОВ ИЗВЕШТАЈ НА ФА.

- ☰ Извештајот се стартира со притискање на тастер .

① Дневниот финансов извештај е проследен со нулирање и запис во ФМ, кога режимот е “Извештаи Z” и во овој случај нулирањето е автоматско.

① Информацијата е за период од претходниот извештај со нулирање до моментот.

4.3. ИЗВЕШТАЈ ПО ОДДЕЛИ

- ▣ Од основното мени на режим “Извештаи Z” со тастер се печати извештајот по оддели.
- ▣ Потврдувањето за нулирање на извештајот по оддели се извршува со притискање на тастер . Отказ од нулирање се прави со притискање на кој и да е тастер.

4.4. ИЗВЕШТАЈ ПО АРТИКЛИ. ПРЕГЛЕДИ ПО АРТИКЛИ

4.4.1. Извештај по артикли во режим “Извештаи Z”

- ▣ Од основното мени на режим “Извештаи Z” со тастер се печати извештајот по артикли.
- ▣ Потврда за нулирање се врши со притискање на тастерот . Отказ од нулирање се прави со притискање на кој и да е друг тастер.

4.4.2. Прегледи по артикли во режим “Извештаи X”

- ▣ Од основното мени на режим “Извештаи X” со тастер се влегува во подмени во кое што се достапни за печатење следните прегледи:
 - залиха (лагер) на артиклите;
 - програмирани артикли (тие за кои што се програмирани име, цена или баркод)
 - вкупен промет по артикли

4.5. ИЗВЕШТАЈ ПО ОПЕРАТОРИ. ПРЕГЛЕДИ ПО ОПЕРАТОРИ

4.5.1. Извештај по оператори во режим “Извештаи Z”

- ▣ Од основното мени на режим “Извештаи Z” со тастер се печати извештајот. Потврда за нулирање се извршува со притискање на тастер . Отказ од нулирање се прави со притискање на кој и да е друг тастер.

4.5.2. Прегледи по оператори во режим “Извештаи X”

- ▣ Во режим “Извештаи X” со притискање на тастер се влегува во подмени, во което со нумерички тастер кој е соодветен на броот нај оператор и тастер се печати информација за избраниот оператор, а со тастер за сите оператори.

4.6. ПРИМЕРНИ ИЗВЕШТАИ:

4.7. ИЗВЕШТАИ ОД КОНТРОЛНАТА ЛЕНТА (ЕКТ)

4.7.1. Општа информација

- ① Извештаите од ЕКТ претставуваат печатење на копија на издадените фискални и сторно документи од ФА.

① Сите сметки се баферираат во ЕКТ во вид во кој што се испечатени (заглавје, содржина, крај, рекламни редови).

① При печатење на сметка од ЕКТ фискалното лого се заменува со текстот “ФИСКАЛНА СМЕТКА” или „СТОРНА СМЕТКА”.

① Извештаите од ФМ не се баферираат во ЕКТ . За удобност и прегледност, кога во зададениот период за печатење на содржината на ЕКТ има извештаи од ФМ, за нив се печати само еден ред со текст “ИЗВЕШТАЈ ФИСКАЛНА МЕМОРИЈА”.

☰ Извештаите од ЕКТ се извршуваат од основното мени на кој и да е режим “Извештаи”, со притискање на следните тастери:

- Извештаи на ЕКТ по зададени почетна и крајна дата
- Извештаи на ЕКТ по зададени број на блок ФМ на дневни Извештаи
- Извештај на ЕКТ по зададени број на фискалните сметки или на сторно сметките на избран број на дневен извештај;
- Извештај на целата содржина на ЕКТ

☰ Секој започнат извештај од ЕКТ може да биде прекинат со притискање на тастер или .

① Извештаите од ЕКТ не се оформени како сметка. Тие имат заглавје, но завршуваат само со еден одделен ред со дата и часа на печатењето.

① Во извештаите од ЕКТ се печатат и редови кои покажуваат следените сметки кон кој број на извештај запишан во ФМ припаѓаат.

4.7.2. Примерно печатење на извештај од ЕКТ

Пример: Извештај од ЕКТ од дата 23.03.2016 до дата 25.03.2016

Редослед на тастери

22222

Дисплејот покажува дека ФА се наоѓа во режим “Извештаи Z” и очекува избор на подрежим.

Избор на извештај од ЕКТ по зададени почетна и крајна дата на период. ФА очекува внесување на почетна дата на периодот. На дисплејот се покажува последната дата од ФМ.

23 03 16

Внесување на почетна дата 23.03.2016.

Приказ

Извештаи X:

Извештај X
КОЛ=Help

ОД
28-03-2016

ОД
23-03-2016

ДО
28-03-2016

Потврдување на внесената почетна дата. ФА очекува внесување на крајната дата на периодот.

25 03 16

ДО
28-03-2016

Внесување на крајна дата на период 25.03.2016.

ДО
Почекајте...

Потврдување на внесената крајна дата и почеток на печатењето на извештајот.

Извештај X
КОЛ=Help

После печатење на извештајот, ФА се враќа во основното мени на режимот.

Пример: Извештај од ЕКТ по зададени почетен и краен број на фискална сметка од зададен Z извештај.

Редослед на тастери

Приказ

Извештаи X:

22222

Извештај X
КОЛ=Help

Дисплејот покажува дека ФА се наоѓа во режим "Извештаи Z" и очекува избор на подрежим.

ЕСТ Z N
0045

Избор на извештај од ЕКТ по зададени почетен и краен број на фискална сметка од зададен Z извештај. ФА очекува внесување на број на Z извештајот. На дисплејот се покажува последниот број Z извештај во ФМ.

0025

ЕСТ Z N
0025

Внесување на број на Z извештај во кој што се бараните сметки.

ЕСТ ОД ФС N
0015

Се наведува дека ќе се прави извештај на фискалните сметки во избраниот Z извештај. За извештај на сторно сметките се избира . На дисплејот се визуелизира бројот на фискалните сметки (сторно сметките) во извештајот.

0010

ЕСТ ДО ФС N
0015

Внесување на почетен број на ФС за извештајот.

ЕСТ ДО ФС N
Почекајте...

Избор на последен број на ФС за извештајот и почеток на печатењето на извештајот.

Извештај X
КОЛ=Help

После печатење на извештајот, ФА се враќа во основното мени на извештајниот режим.

5. ИЗВЕШТАИ ОД ФИСКАЛНАТА MEMOPИЈА

① Во фискалната меморија се содржи информација за собраните промети по даночни групи, оформени како блокови со редни броеви и дати. Освен собирните блокови во ФМ се запишуваат и други кои ги покажуваат следните податоци: пуштање во експлоатација; смена на SIM карта; промена во регистрација; промена на даночните стапки; смена на формата на броевите; нулирање на оперативната меморија (нулиран RAM); Повреден ЕКТ; Смена ЕКТ.

5.1. ИЗБОР НА РЕЖИМ

☰ Извештаите на фискалната меморија се извршуваат во кој и да е од режимите “Извештаи X” или “Извештаи Z”.

5.2. ЗАДОЛЖИТЕЛНИ ИЗВЕШТАИ ОД ФМ

5.2.1. Извештај на ФМ по зададени начална и крајна дата.

① Можно е печатење на **детален** или **скратен** извештај. Во првиот случај се печати содржината на сите блокови од ФМ, вклучени во зададениот период, поодделно за секој блок и вкупно пресметаните суми за периодот. Во вториот случај се печатат вкупните пресметани суми за периодот.

☰ Се влегува во основното мени на кој и да е режим “Извештаи”. Користењето на комбинацијата од тастери кажува дека извештајот ќе биде краток.

Користењето на комбинацијата од тастери кажува дека извештајот ќе биде детален. Почетната дата се избира од нумеричките тастери во формат ДД-ММ-ГГ и се потврдува со . Крајната дата се избира од нумеричките тастери во формат ДД-ММ-ГГ и се потврдува со , со што се стартира извештајот. Се внесуваат само последните две цифри од годината. ФА не допушта внесување на дати покасни од тековната.

Пример: Скратен извештај на ФМ од 01.03.2016 до 31.03.2016

Редослед на тастери

Приказ

Извештаи X:

22222

Извештај X
КОЛ=Help

Дисплејот покажува дека ФА се наоѓа во режим “Извештаи Z” и очекува избор на подрежим.

ОД
06-04-2016

Избор на скратен извештај по дати. ФА очекува внесување на почетна дата. На дисплејот се покажува датата на последниот дневен извештај запишан во ФМ.

01 01 16

ОД
01-03-2016

Внесување на почетна дата 01.03.2016 година.

ДО
06-04-2016

Потврдување на внесената почетна дата. ФА очекува внесување на крајна дата.

31 03 16

ДО
31-03-2016

Внесување на крајна дата 31.03.2016 година.

Изјава на ФМ
31-03-2016

Потврдување на внесената крајна дата и почеток на печатењето на извештајот.

Извештај X
КОЛ=Help

После печатењето на извештајот, ФА се враќа во основното мени на извештајниот режим.

5.2.2. Извештај на ФМ по зададени почетен и краен блок

- ① Можно е печатењето на **детален** или **скратен** извештај. Во првиот случај се печати содржината на сите блокови од ФМ, вклучени во зададениот интервал, поодделно за секој блок и вкупно за периодот. Во вториот случај се печатат само вкупните суми за периодот.

☰ Се влегува во основното мени на кој и да е режим “Извештај”. Користењето на комбинацијата од тастери кажува дека извештајот ќе биде краток.

Користењето на комбинацијата од тастери кажува дека извештајот ќе биде детален. Почетниот број на блок од ФМ се избира од нумеричките тастери и се потврдува со . Крајниот број на блок од ФМ се избира од нумеричките тастери и се потврдува со , со што се стартира извештајот. ФА не допушта внесување на број на блок поголем од последниот.

Пример: Детален извештај на ФМ од блок 41 до блок 48

Редослед на тастери

Приказ

От N
0050

Избор на детален извештај по број на блокови. ФА очекува внесување на почетен блок. На дисплејот се покажува бројот на последниот блок од ФМ.

0041

ОД N
0041

Внесување на почетен блок 41.

ДО
0050

Потврдување на внесениот почетен број на блок. ФА очекува внесување на краен број на блок.

0048

ДО
0048

Внесување на краен број на блок 48.

Изјава на ФМ
0041

Потврдување на внесениот краен број на блок и почеток на печатење на извештајот.

Извештај X
1,2 ST 4-6 TTL

После печатењето на извештајот, ФА се враќа во основното мени на извештајниот режим.

5.3. СЛУЖБЕНИ ИЗВЕШТАИ ОД ФМ

- ① Службените извештаи по суштина се еднакви со задолжителните кратки извештаи, а разликата е во тоа што не се печатат бројот и датите на блоковите од ФМ, туку само прометите и специјалните настани. Видот на издадениот документ е “СЛУЖБЕНА СМЕТКА”.

- ☰ Редоследот на тастери за стартирање на извештаите е ист: 11 или 12 , само место тастер се користи тастер .

4.9. ИЗВЕШТАИ ОД КОНТРОЛНАТА ЛЕНТА (ЕКТ)

4.9.1. Општа информација

① Извештаите од ЕКТ претставуваат печатење на копија на издадените фискални и сторно документи од ФА.

① Сите сметки се баферират во ЕКТ во вид, во кој што се печатени (заглавје, содржина, крај, рекламни редови).

① При печатење на сметка од ЕКТ фискалното лого се заменува со текстот “ФИСКАЛНА СМЕТКА” или „СТОРНА СМЕТКА”.

① Извештаите од ФМ не се баферираат во ЕКТ. За удобност и прегледност, кога во зададениот период за печатење на содржината на ЕКТ има извештаи од ФМ, за нив се печати само еден ред со текст “ИЗВЕШТАЈ ФИСКАЛНА МЕМОРИЈА”.

☞ Извештаите од ЕКТ се извршуваат од основното мени на кој и да е режим “Извештаи”, со притискање на следните тастери:

- Извештаи од ЕКТ по зададени почетна и крајна дата
- Извештаи од ЕКТ по зададени број блок од ФМ на дневни Извештаи
- Извештај на ЕКТ по зададени броеви на фискалните сметки или на сторно сметките за избран број на дневен извештај;
- Извештај на целата содржина на ЕКТ

☞ Секој започнат извештај од ЕКТ може да биде прекинат со притискање на тастер или .

① Извештаите од ЕКТ не се оформени како сметки. Тие имат заглавје, но завршуваат само со един одделен ред со дата и час на печатењето.

① Во извештаите од ЕКТ се печатат и редови, кои покажуваат следените сметки кон кој број на извештај запишан во ФМ припаѓаат.

4.9.2. Пример за печатење на извештај од ЕКТ

Пример: Извештај од ЕКТ од дата 23.03.2016 до дата 25.03.2016

Редослед на тастери

22222

Дисплејот покажува дека ФА се наоѓа во режим “Извештаи Z” и очекува избор на подрежим.

Избор на извештај ЕКТ по зададени почетна и крајна дата на период. ФА очекува внесување на почетна дата на периодот. На дисплејот се покажува последната дата од ФМ.

Приказ

Извештаи X:

Извештај X
КОЛ=Help

ОД
28-03-2016

23 03 16

Внесување на почетна дата 23.03.2016.

ОД
23-03-2016

Потврда на внесената почетна дата. ФА очекува внесување на крајната дата на периодот.

25 03 16

Внесување на крајна дата на периодот 25.03.2016.

ДО
28-03-2016

ДО
28-03-2016

ДО
Почекајте...

Потврда на внесената крајна дата и почеток на печатењето на извештајот.

Извештај X
КОЛ=Help

После печатењето на извештајот, ФА се враќа во основното мени на извештајниот режим.

Пример: Извештај од ЕКТ по зададени почетен и краен број на фискална сметка од зададен Z извештај.

Редослед на тастери

Приказ

Извештаи X:

22222

Дисплејот покажува дека ФА се наоѓа во режим "Извештаи Z" и очекува избор на подрежим.

Извештај X
КОЛ=Help

ЕСТ Z N
0045

Избор на извештај од ЕКТ по зададени почетен и краен број на фискална сметка од зададен Z извештај. ФА очекува внесување на број на Z извештајот. На дисплејот се покажува последниот број Z извештај во ФМ.

0025

Внесување на бројот на Z извештај во кој што се бараните сметки.

ЕСТ Z N
0025

ЕСТ ОД ФС N
0015

Се наведува дека ќе се прави извештај на фискалните сметки во избраниот Z извештај. За извештај на сторно сметките се избира . На дисплејот се визуелизира бројот на фискалните сметки (сторно сметките) во извештајот.

0010

ЕСТ ДО ФС N
0015

Внесување на почетен број на ФС за извештајот.

ЕСТ ДО ФС N
Почекајте...

Избор на последен број на ФС за извештајот и почеток на печатење на извештајот.

Извештај X
КОЛ=Help

После печатењето на извештајот, ФА се враќа во основното мени на извештајниот режим.

6. ХАВАРИСКИ СИТУАЦИИ ПРИ РАБОТА со ФА

ФА ја контролира коректноста на податоците во оперативната и фискалната меморија.

6.1. ГРЕШКА ВО ОПЕРАТИВНАТА МЕМОРИЈА НА ФА “НУЛИРАН РАМ”

- ① Во случај на некоректни податоци во ОМ, на дисплејот (и на принтерот) се испишува порака **ГРЕШКА ВО МЕМОРИЈАТА!**, После што ФА бара од операторот да внесе дата и час.
- ① Не може да биде внесена дата порано од таа на последниот извештај запишан во ФМ;
- ① При обид за внес на дата поголема од тековната за еден ден, се бара потврда преку повторно внесување.

■ На дисплејот се покажува датата на последниот запис во фискалната меморија. Се внесува датата во формат ДД-ММ-ГГ и се потврдува со . Се внесуваат само последните две цифри од годината. При коректно внесена дата се преминува кон внесување на час. Часот се внесува во формат ЧЧ-ММ и се потврдува со . Новите дата и час се печатат.

- ① **Внимание!!!** После нулирање на меморијата сите параметри на ФА се враќаат од EEPROM меморијата. При неисправна EEPROM меморија параметрите се враќаат по подразбирање. При неопходност тие треба да бидат препрограмирани.

6.2. ГРЕШКИ ВО ФИСКАЛНАТА МЕМОРИЈА НА ФА

- ① Во случаите на откриена грешка во фискалната меморија, на дисплејот се испишува порака од вид наведен подолу, при што **ФА е блокиран и бара интервенција на сервисен техничар.**

Табела со видовите грешки во фискалната меморија:

Порака на дисплејот	Значење
Фискална грешка Погрешна CRC	Грешна контролна сума во блок од фискалната меморија
Фискална грешка Неуспешен запис	Грешка при запис во ФМ
Фискална грешка Полна меморија	ФМ е полна
Фискална грешка Недостасува ФМ	Нема ФМ
Фискална грешка Погрешна ФМ	Грешка при читање од ФМ
Фискална грешка Лимит RAM reset	Исцрпен лимит на блокови во ФМ за нулиран RAM и избришан ЕКТ. Максимум 50 записи.
Фискална грешка Лимит дец. точка	Исцрпен лимит на блокови во ФМ за смена на децималната точка. Максимум 50 записи.
Фискална грешка Лимит дан.проц.	Исцрпен лимит на блокови во ФМ за смена на даночните проценти. Максимум 30 записи.

7. ГРЕШКИ И БЛОКИРАЊА ПРИ РАБОТА СО ФА

- ① Во процес на нормална работа со ФА се можни грешки од неправилна манипулација, преполнување или други блокирања.

7.1. ПОРАКИ ИСПИШУВАНИ НА ДИСПЛЕЈОТ НА ФА

Порака на дисплејот	Ситуација	Значење	Начин за отстранување
ЗАБРАНЕТО \	продажба по оддел	1) нема цена или дан. група е забранета 2) П17=ДА	притиснете започнете друга операција
ЗАБРАНЕТО \	продажба по артикал	нема цена или дан. група е забранета,	притиснете започнете друга операција
ЗАБРАНЕТО \	внесување сл. цена	определена е работа без слободна цена П15=ДА,	притиснете започнете друга операција
НЕОТКРИЕН БАРКОД \	продажба на артикал со баркод	нема артикал со таков баркод	притиснете започнете друга операција
-Количина \	продажба на артикал	залихата на артиклот е недоволна	Во режим “Програмирање” задајте нова залиха за дадениот артикал или определете работа без контрола на залиха (лагер)
! Претекување !	регистрација во режим “Продажби”	сумата е поголема од максимално допуштената	притиснете започнете друга операција
Претек. тампон	регистрација во режим “Продажби”	достигнат е максималниј број регистрации во бона	приклучете бона во желанија вид Плаќање
Внесете сума!	завршување на сметка	ФА очекува задолжително внесување на сума	Завршете ја сметката во саканиот вид плаќање така што пред тоа ќе внесете сума
-Сума \	службено изведане на суми; вртчане на кусур	нема доволна сума од зададениот вид плаќање	притиснете започнете друга операција
!ИЗВЕШТАЈ Z:VKY!	работа во режим “Продажби”	преполнета сума во дневен извештај	направете извештај во режим “Извештаи Z” со тастер
!ИЗВЕШТАЈ Z: 4!	работа во режим “Продажби”	преполнета сума во извештај оддели	направете извештај во режим “Извештаи Z” со тастер
!ИЗВЕШТАЈ Z: 5!	работа во режим “Продажби”	преполнета сума во извештај Артикли	направете извештај во режим “Извештаи Z” со тастер
!ИЗВЕШТАЈ Z: 6!	работа во режим “Продажби”	преполнета сума во извештај оператори	направете извештај во режим “Извештаи Z” со тастер

r 0.00 или p 0.00	во режим “Продажби” и П10=ДА, П11=НЕ	пресрочено време за одговор од компјутерот во режим “ON-LINE” водечки ФА	Проверете ја исправноста на интерфејсниот кабел и состојбата на комуникационата програма
Line Error X \	во режим комуникации со компјутер	логичка грешка во комуникацијата	проверете ја исправноста на интерфејсниот кабел

7.2. ПОРАКИ ЗА ГРЕШКИ И БЛОКИРАЊА, ПЕЧАТЕНИ НА ПРИНТЕРОТ

Порака на принтерот	Значење	Неопходни дејствија
ПАД НА НАПОН	Паѓање на напојувањето во време на печатење или при отворена сметка	ФА ја завршил започнатата операција
ВНИМАНИЕ ! СЛОБОДНИ ХХ ЗАПИСИ !	Остануваат ХХ број на записи во ФМ	Осигурете навремена замена на фискалната меморија
ФИСКАЛНА МЕМОРИЈА Е ПОЛНА !	Фискалната меморија е полна и е достапна само за читање. Невозможно е да бидат регистрали повеќе продажби со ФА	Фискалната меморија треба да биде заменета
ГРЕШКА во МЕМОРИЈАТА	Нулирана оперативна меморија RAM	Подесете дата и час; препрограмирајте го ФА; обратете се кон сервисната фирма
ГРЕШНА КОНТРОЛНА СУМА	Грешна контролна сума во блок од фискалната меморија	Обратете се кон сервисната фирма

7.3. БЛОКИРАЊА ПРИ ПРОГРАМИРАЊЕ

- ① ФА не дозволува препрограмирање на некои вредности и параметри, пред извршување на извештаи со нулирање или исполнет друг услов. Списокот на овие вредности и параметри е даден во табелата:

Промена на параметар	Неопходни услови
П05 (децимални / цели)	Нулирани сите извештаи на ФА
П13 (работа со валута)	Нулиран дневен финансов
Даночни стапки	Нулиран дневен финансов
Плаќања	Нулиран дневен финансов
Име и даночна група на оддел (само за кои што има промет)	Нулиран извештај оддели
Име и даночна група на артикал (само за кои што има промет)	Нулиран извештај артикли
Цена на артикал (за кој што има промет) при системски параметар П15=ДА	Нулирани дневен финансов; артикли
Број на оператори	Нулиран извештај оператори
Враќање на параметри по подразбирање	Нулирани сите извештаи на ФА

ЗАБЕЛЕШКИ:
